

kega dne vedno zopet prikaže. Nas 14 zamorčkov se je najprej skrivalo v gošči; sčasoma pa smo postajali predrzni. Na obali smo našli veliko mrtvo ribo, skočili vanjo in po večdnevni poizkusih smo slednjič prišli do onega velikega; po vrveh smo splezali gori... Srca so nam drhtela, v glavi je šumelo... Tu, tu je — beli mož! Sami beli možje!

Kakšno razočaranje. Kje je veliki gobec in pahljača na nogi? Skoraj taki so, kakor mi, smo menili med seboj zamorčki. Če bi jim le ne visela okoli života tista čudna koža. Sicer pa nismo mogli niti trenutek postati, marveč smo neprestano poskakovali, ker so nas gladka lesena tla silno zgačkala.

Na krovu se za nas ni nihče zmenil, saj so bili navajeni, da so otroci domačinov prihajali na krov in tamkaj skakali do odhoda ladje. Nensadoma pa se je ono veliko streslo in dalo od sebe pretresljiv glas. V divji grozi je planilo 13 zamorčkov, ki še nikoli niso slišali o ladjah, o znakih za odhod ali celo o morskih volkovih — in se vrglo čez krov v zaliv Zlate obale. Z bliskovito naglico so hlastnila žrela morskih poštasti in voda se je pordečila...

Ostal sem od štirinajstih. Zbežal sem nizdol v prostor za stroje, se zvil v klopčič, gledal in strmel od groze in začudenja. Ko sem zopet prišel k sebi, sem začel vrešče kričati in klicati svoje tovariše: »Keftala! Colouoom! E-kuš-e-ka!« Nobenega odgovora. Velika stvar se vrti in ziblje; postane mi slabo in zgrudim se na tla.

Prišli so mornarji in me opazili; nekaj so mi govorili in so se me hoteli dotakniti. V divji grozi sem planil nanje, jih praskal, suval, tepel. Vrgli so me v kabino in zaprli vrata. Tu in tam se je odprla špranja, jaz pa sem se v samobrambi vedno zopet zakadil proti ljudem. Porinili so mi v kabino krožnik z jedjo. Izprva se mu nisem upal približati; toda dišalo je dobro, slednjič sem pokusil in bilo je okusno. Snedel sem — snedel bi bil trikrat, petkrat toliko.

Postajalo je hladno in vedno hlad-

neje. Prestajal sem strašne bolečine od mraza. Vrgli so mi »kožo« belega moža, kaj bi z njo? Opazil sem, da je prijetno ždeti na njej. Potem so prišli beli možje, me zgrabili in me hoteli vtakniti v hlače. Kričal sem, besnel, praskal, grizel — In pustili so me. V blaznih bolečinah sem ležal na tleh in si pel, tiho ihteč črnske uspavanke.

Polagoma sem postajal krotkejši, pogledoval sem skozi špranjo pri vratih, a vedno zopet zbežal v kot, če so se oglasili koraki. Slednjič se je velika stvar ustavila. Skozi špranjo sem opazil zemljo, splezal z ladje in začel teči, teži, nag kakor sem bil, po cestah Glasgowa. Kamenje je zgačkalo, bilo je tako mrzlo... Ljudje so zjajali in se smejali. Potem pa mi je prišel nasproti prijazen mož, me vzel s seboj v svojo hišo in me vzgojil. To je bilo leta 1896.

Za to dobroto pa Ibn Lobragola »belemu možu« ni hvaležen, marveč zaključuje svoje pripovedovanje s tožbo: »O, da bi bil raje tedaj v pragozdu umrl, da bi me bili raje izročili sovražnim čarovnikom, nego tej mrzli oblasti civilizaciji belega moža!«

*

Z nožem je bil zabođen dne 3. oktobra sin posestnika Franc Pušnik iz Oštravnice št. 6, župnija Kalobje, star 22 let, ki je prišel pravkar od vojakov. Ranjen je bil v komolec leve roke, kjer mu je napadalec prerezal žilo odvodnico. Ker ni bilo nikogar blizu, da bi mu rano zavezal, je na posledicah izkrvavitve umrl. Mrtvega je našel njegov oče drugi dan, ko ga je šel iskat, ker ga ni bilo še od večera domov. Zabodel ga je Franc Vuga, delavec v Podlešah, s katerim sta imela že delj časa sovraštvo med seboj. Ko je ta izvedel, da je Pušnik mrtev, se je takoj sam javil žandarmeriji. Izgovarja se s silobranom, da ga je Pušnik pričakal in napadel. To se je zgodilo okrog pol 11. ure zvečer. Orožništvo je izvedno obširne poizvedbe. Ta zločin je nekaj nezasižanega za našo mirno faro. Ali se bodo fantje kaj spametovali in spoznali, da človek ni žival, da bi se ubijal kar na lepem.

*

tobra 1929 so bile sledeče: debeli voli I kg žive teže od Din 10—10.25; poldebili voli od Din 9.75—10; plemenski voli od Din 9—9.50; bikli za klanje od Din 8.50—10; klavne krave debele od Din 8.50—9; plemenske krave od Din 7.50—8; krave za klobasarje od Din 4.25 do 5; moizne krave od Din 6—8; breje krave od Din 6—8; mlada živina od Din 8.50—9.25. Prodanih je bilo 218 komadov, od teh za livos v Avstrijo 33 komadov, v Italijo 11 komadov.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejmem dne 11. oktobra je bilo pripeljanih 441 svinj. Cene so bile sledeče: Mladji prašniki 5 do 6 tednov stari kom Din 80—125; 7—9 tednov stari Din 200—250; 3—4 mesece stari Din 350—400; 5—7 mesecev stari Din 450—550; 8 do 10 mesecev stari Din 650—800; 1 leto stari Din 1000—1300; 1 kg žive teže Din 10—12.50; 1 kg mrtve teže Din 17—18.50. Prodanih je bilo 285 svinj.

*

Gospodarska obvestila.

Kmetijsko-nadaljevalna šola v Lajteršpergu-Krčevini se prične v nedeljo dne 3. novem-

bra ob pol 9. uri. Pouk iz kmetijskega prirodnanstva, računstva, spisa, merstva in v praktičnih delih bo se vršil vse nedelje od začetka novembra do konca marca od pol 9. ure do pol 13. ure in bo — kakor lansko leto — brezplačen. Fantje iz Lateršperga in Krčevine, bodisi posestniški, delavski ali viničarski sinovi, ki so dopolnili 16 leto, naj se osebno ali pismeno prijavijo za vpis do 27. oktobra pri šolskem upravitelju. Povabljeni so tudi vsi oni, ki so obiskovali nadaljevalno šolo lansko zimo; ti bodo uvrščeni v II. letnik. Navzgor starost ni omejena. Naj noben mladenič, oziroma mlad mož ne zamudi prilike, da si pridobi oziroma razširi znanje v kmetijstvu, ki je vsakomur potrebno.

Sadna razstava v Ljubljani. Sadna razstava, ali bolje rečeno sadni sejmem se vrši letos od 19. do 24. oktobra na Ljubljanskem velesejmu. Sejmem bo bogato založen z najrazličnejšim zimskim namiznim sadjem, hruškami in jabolkami. Do sedaj so prijavljene sledeče vrste: Zgodnja zimska jabolka, ananas, zlata parmena, beffleur, pisani kardinal, bismark itd. Pozna zimska jabolka: Kanadska reneta, landsberška reneta, bobovec, mošanekar, londonski peping, boskopski kosmač, jatanan, šampanjska reneta, baumanova reneta itd. Hruške: avrančka, blumenbahovka, pastorovka itd. Vse sadje bo lepo pravilno vloženo v ameriških zabojih 20 do 25 kg.

*

Trošarina na vino.

Predmet trošarine.

Ex vino se smatra samo vino iz grozdja, ki je prevrelo. Istotako je smatrati kot vino iz grozdja tudi petiot (šingir).

Vsa vina pa, ki zadržijo več kakor 18 stopinj alkohola, se smatrajo še za špirit ter so zavezana plačevanju državne trošarine kot alkohol po hektolitrski stopnji.

Vinski mošt.

Vinski mošt ni trošarinski predmet in torej ni navezan plačevanju trošarine, dokler ne mine vrenje, nadalje pa do 20. novembra.

Da postane vinski mošt v smislu sedaj veljavni predpisov vino in s tem trošarinski predmet, je odvisno torej od dvoje dejstev: prvič od kemičnega procesa končanega vrenja in drugič od časovne omejitve do 20. novembra.

Ugotovitev, če in kdaj je vrenje končano, ni povsem snostovna, predstavlja pa precej praktični in teoretične izkušnje, valed česar pride lahko do spora med stranko in trošarinskim oblastvom (in bi bilo v takih slučajih eventuelno potrebno postopanje po čl. 11 in 12 troš. pravilnika).

Na podlagi končanega vrenja naj se torej kvalificira vinski mošt kot vino le tedaj, če gre brezdvomno za že prevreli mošt, če je torej prevrelost mošta izven vsakega dvoma in spora. Tu se priporoča kolikor mogoče milo postopanje.

Povsem drugače pa je z omejitvijo časovnega značaja.

Po 20. novembru sploh ne sme in ne more biti noben vinski mošt kot tak več v prometu. To velja brez vsake izjeme, torej tudi za vinski mošt, pri katerem se je vrenje na umeten način preprečilo, ki je torej dejansko še vinski mošt.

Najdalje po 20. novembru morajo torej gostilničarji in zasebniki, ki so kupili vinski mošt, ostanek vinskega mošta prijaviti in zatrosariniti kot vino.

Do končanega vrenja odtod naprej do 20. novembra pa, kakor že omenjeno, vinski

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg dne 12. oktobra so pripeljali špaharji na 42 vozov 98 zaklanih svinj, kmetje 24 voz krompirja, 14 vozov čebula, 12 vozov zelja, 8 vozov sona, 2 voza otave in 2 voza slama. Svinjsko meso so prodajali po 15—30 Din, krompir 0.80—1.25, čebula 2—3.50, zelje 0.75—1. Seno 95—100, otava 80—95, slama 60. Pšenica 2.50 jačmen 1.50 do 2, oves 1.25—1.50, kuzuza 2, ajda 2—2.50, proso 2.50—3, rižol 2.50—3, grah 6—8. Kokoš 85—40, piščanci 40—60, raca 24—32, gos 55 do 60, puran 60—70. Česen 10—12, gobe 2—2.50, jabolka 4—6, hruške 6—8, slive 3—5, breskve 10—16, grozdje 8—10. Mleko 2.50 do 3, smetana 12—16, jajca 1.50—1.75, med 18—20 Din.

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignanih je bilo 5 konjev, 14 bikov, 145 volov, 373 krav in 8 telet; skupaj 513 komadov. Povprečne cene različne živalske vrste na sejm dne 8. ok-

mošt ni trošarinski predmet ter se potemtakem nanj ne plača niti državna niti oblastna trošarina in tudi ne občinska doklada, če tvoji podlago za občinsko doklado državna trošarina in to ne glede na to, če se konsumira mošt v gostilnah ali po zasebnih osebah.

Vijub temu pa, da vinski mošt do končnega vrenja odnosno v splošnem do 20. novembra ni trošarinski predmet, je promet s tem predmetom pod kontrolo. Vsako količino nad 25 litrov vinskega mošta mora spremljati sprevodnica, ki jo izda finančna kontrola, odnosno, če oddelka finančne kontrole ni v bližini vinogradnikovega ali proizvajalčevega stanovališča, pristojni občinski urad. Vinogradnik, ki odsvaja vinski mošt, mora torej predložiti pred oddajo mošta svojemu pristojnemu oddelku finančne kontrole, event. občinskemu uradu prijavo in se mu izroči nato sprevodnico.

Pri tem se opozarja še na naslednjo važno okolnost: za pravilni prevoz vinskega mošta (amci pošiljatelj in če mošt ne prispe na namembni kraj v isti količini, plača pošiljatelj trošarino za manjek nad 1 in pol procentov po odbitku 10 procentov kot izgubo pri vrenju.

Ta določba je zlasti za vinogradnike zelo dalekosežnega pomena, kar naj predočijo naslednji primeri:

a) vinogradnik je prodal 600 litrov vinskega mošta, odtujitev pravilno prijavil in si izposloval sprevodnico, na namembni kraj pa je samo prispelo 300 litrov mošta; od prejemnika mošta se ne more zahtevati nobena trošarina do 20. novembra, odnosno do končnega vrenja, pač pa je zavezan vinogradnik-pošiljatelj plačati državno in oblastno trošarino za manjek 300 litrov mošta po tem-le računu: Od 300 l se odbije 10 odstotkov za vrenje, ostane torej 270 l, od te količine se odbije transportni izgubek 1 in pol procenta, to je 4 l in ostane torej 266 l; to količino vinskega mošta mora vinogradnik zatrošariniti kot vino in plačati tekóm 24 ur 266 Din državne trošarine in 183 Din oblastne trošarine in to ne glede na to, da gre dejansko za vinski mošt, ker še ni minule vrenje in tudi ne potekel rok 20. novembra.

b) Vinogradnik prodal 600 l vinskega mošta dne 20. oktobra, prijavi prodajo in si izposloval sprevodnico, naknadno pa se ugotovi, da prejemnika mošta ni najti, ker je navedel vinogradniku fignirano ime. Tudi tu mora poravnati račun te goljufije vinogradnik-pošiljatelj ter se mu presentira naslednji račun: Od 600 l mošta se odbije za vrenje 10 odstotkov, ostane 540 l, od te količine se odbije za transport 1 in pol odstotka, to je 8 l, ostane torej 532 l vinskega mošta, katerega treba zatrošariniti tekóm 24 ur kot vino, torej plačati državno trošarino 532 Din in oblastno trošarino 266 Din in to zopet brez ozira na to, da vrenje še ni končano in da imamo še le 20. oktober.

c) vinogradnik prodal 10. oktobra 1000 l vinskega mošta brez prijave, prejemnik mošta mu je znan in se tudi najde pri njem mošt.

V tem slučaju se uvede proti vinogradniku kazensko postopanje radi neprijavljene prodaje vinskega mošta, proti prejemniku mošta pa radi prevoza mošta brez sprevodnice. Trošarina pa ne zapade v plačilo.

č) Vinogradnik prodal 10. oktobra 1000 l vinskega mošta brez prijave, prejemnik mošta mu ni znan, odnosno se prejemnika ne more ugotoviti.

V tem slučaju je uvesti proti vinogradniku-pošiljatelju kazensko postopanje, razen tega pa ima tekóm 24 ur poravnati državno in oblastno trošarino po tem-le računu: Od 1000 l vinskega mošta se odbije za vrenje 10 odstotkov, ostane tedaj 900 l, od te količine se odbije za transport 1 in pol odstotka, to je 13 l in ostane tedaj 887 l vinskega mošta, katerega treba zatrošariniti kot vino.

Kakor razvidno iz naštetih 4 primerov, zapade trošarina na vinski mošt v teh slučajih to so edini mogoči slučajji po sedaj veljavni predpisi pred končanim vrenjem in pred

20. novembrom v plačilo, prizadete stranke pa bodo v večini takih slučajev vinogradniki.

Pravečasno opozorilo vinogradnikom.

Naslovi naj opozore vsled tega povodom službenih potovanj in tudi ob drugih prilikah vinogradnike in zlasti tudi župane v vinogradnih krajih na te važne določbe, da bodo postopali vinogradniki pri oddaji vinskega mošta s primerom previdnostjo, se prepričali o identiteti kupcev in da bodo vsako oddajo vinskega mošta pravilno prijavili. Samo na ta način je namreč mogoče, da se izognejo event. zelo neprijetnim posledicam, ker bi morali plačati eventualno na kazni in trošarini več kakor so prejeli za blago. Da se pa bodo poskusile v bodoče take goljufije, je glede na povišano trošarino in visoke občinske doklade brezdvomno. S tem, da mora biti vsaka pošiljatev vinskega mošta nad 25 l krita s sprevodnico, bo finančna kontrola točno znala, kdo je prejel vinski mošt in potemtakem tudi lahko potrebno ukrenila, da se bo ostanek vinskega mošta do 20. novembra zatrošarinil.

Tu bo zopet različno postopati: Zasebnikov, ki so kupili manjšo količino vinskega mošta (60 do 150 l ali glede na število rodbinskih članov in služabništva tudi več) in glede katerih je upravičeno domnevati, da so kupljeni mošt do 20. novembra konsumirali, ni nadalje nadlegovati. Tendenca zakona je usmerjena namreč na to, da se z ozirom na nadprodukcijo vina v naši državi in ker so izvozu vina v inozemstvo stavljeni velike zapreke, kolikor mogoče mnogo vinskega pridelka konsumira že kot vinski mošt in s tem kolikor toliko omili kriza, ki vlada dandanes v vinogradništvu. Če bi se torej z malenkostnim postopanjem šikaniralo privatne kupee vinskega mošta, bi se s tem delovalo proti dobremu namenu zakona.

Drugače pa je z obratovalnicami, ki se pečajo s prodajo alkoholnih pijač; pri teh se bodo morale izvršiti po 20. novembru na vsak način natančne revizije, da se bo ostanek vinskega mošta zatrošarinil.

Isto pa mora veljati za privatne osebe, glede katerih je z ozirom na količino nakupljenega vinskega mošta upravičen sum, da so kupile take količine vinskega mošta s prozornim namenom, da se preskrbe na cenen način za celo leto z vinom.

Vinski mošt se sme vskladiščiti tudi v zasebna shranišča za vino, ne vpiše se pa v shraniščno knjigo na strani vnosa, ampak se ga vzame samo v evidenco. Ko mošt prevre, ga morajo imetniki zasebnih shranišč prito-

čiti ter se vpiše količina po odbitku 10 odstotkov za vrenje v shraniščno knjigo na strani vnosa. Skrajni rok za pretakanje je 31. januar.

Istotako je lastnikom zasebnih shranišč dovoljeno prodajati vinski mošt. Po 20. novembru pa je smatrati vinski mošt, ki ga prodaja imetnik shranišča, za vino in ga je tudi zatrošariniti kot vino.

Pri tem se je ravnati po naslednjem primeru:

Imetnik shranišča namerava iz posode s 60 hl vinskega mošta prodati gotovo količino dne 25. novembra. Za vrenje se odbije 10 odstotkov, to je 6 hl, a ostanek 54 hl se vpiše v shraniščno knjigo na strani vnosa kot vino. Od te količine mora imetnik shranišča potom poljubne količine prodati, pa samo kot vino. V ostalih nedotaknutih posodah pa ima imetnik shranišča vinski mošt še lahko nadalje do končnega vrenja in pretakanja, najdalje pa do 31. januarja.

DRUGOD IN PRI NAS.

Slovinci se kaj radi pobahamo s svojim napredkom. Kako daleč pa smo še do smotrenega naprednega pridelovanja, naj pokaže sledeče dejstvo:

Na toplem južnovhodnem azijskem otoku Java gospodarijo Nizozemci ter pridelujejo sladkorno trstiko, iz katere dobivajo sladkor. Da bi imeli čim boljše uspehe ter vzgojili najboljšo rastlino in za njo najprimernejše gnojeno zemljo, delajo neprestano poizkuse z umetnimi gnojili in z izbiro in križanjem rastlin. Tako so samo preteklo leto v to svrhu napravili nad 3000 raznih poizkusov z umetnimi gnojili in izvršili nad 80.000 križanj sladkorne trstike. Torej za eno samo rastlino na tisoče in tisoče poizkusov na vse mogoče načine. In mi? Kje in kakšne poizkuse delamo res smotreno z našim krompirjem, našo koruzo, našim fižolom, našo pšenico, našim sadjem in našo živino? Kaj z našimi travniki?! Še gnojnice večinoma ne izrabljamo, kaj še le, da bi leto za letom delali smotrene poizkuse z umetnimi gnojili in z izbiro semen. Napredni kmetovalci! Čitajte in razmišljajte takšne stvari! Skrajni čas je! — Iv. Vesenjāk.

Krompir h kruhu. Letošnje leto je krompir prav dobro obrodil. Kmečke gospodinje bi ga mogle s pridom izkoristiti za kruh. Krušni moki lahko pridenejo eno tretjino krompirja. Tega kuhajo celega, potem olupijo in stisnejo k moki toplega. Ako nimajo stiskalnice, naj kuhajo olupan, razpolovičen krompir, ga ocede in dobro pretlačijo. Krompirjev kruh potrebuje manj vode, testo naj bode malo bolj trdo od navadnega in peč za spoznanje toplejša. Tak kruh je rahel, se ne osuši in se lahko priporoča. Tudi fini beli kruh se lahko napravi s krompirjem. Na hlebček s pol kg moke daj četrt kg pretlačenega krompirja, malo masla ali masti, eno jajce, malo sladkorja. Mleka pa ne bode potrebno več, kot da zbrkljaš kvas. Ako še končno prideneš malenkost rozin in uvažuješ gornje navete, dobiš okusno in fino »štručko«.

Gospodinske nadaljevalne šole. Da bi se omogočilo onim kmetским (in delavskim) dekletom, ki nimajo prilike izobraziti se v posebnih šolah za poklic žene-matere in gospodinje, priučiti se vsaj najvažnejše in najpotrebnejše za življenje, je mariborska samouprava žrtvovala precejšnje svote. Lani in letos so se vršili v zavodu šolskih sester tečajji, kojih so se udeležile učiteljice, ki hočejo svoje delo posvetiti kmečki ženski mladini. Dekleta se uče tu kuhanja, šivanja, zdravstva, živinoreje, vrtnarstva, nege bolnikov in dojenčkov itd. Ker se vrši ta šola pozimi in se ozira na krajevne razmere deklet, bi bilo pač želeli, da jo kmetska in delavska dekleta v čim večji meri obiskujejo. Lani je bilo v mariborski oblasti 18 takšnih šol. Ker pa se je letos izvežbalo zopet več zmožnih učiteljic, naj zaprosijo kmetje povsod, kjer je le možna ustanovitev »Gospodinske nadaljevalne šole« oblastno samoupravo za to res prekoristno šolo.

Zopet se bližuje čas, da pričnemo gospodinj-